Божидар Џмерковић

Власник сопствене утопије

Избор из новијег сликарског опуса

Галерија Графички колектив
Београд
28. август - 9 септембар 2023.

Божидар Џмерковић (1930) припада генерацији школованих сликара који су своје значајне креативне доприносе остварили и у графици. Овај сликар-графичар је присутан на ликовној сцени близу седам деценија, а у његовом сензибилизованом стваралачком бићу нашли су свој баланс и неговану привржености ове две ликовне области. "Сликарство ме је одвело у графику", изјавио је Џмерковић. Магија графике и атмосфера новог и истраживачког привлачила је младе уметнике чији је ентузијазам у оазу Графичког колектива постао део културе времена у првим деценијама друге половине 20. века. И Џмерковић је међу актерима најзначајнијег периода у утемељењу аутономности уметности савремене графике у Србији. Својим експериментисањем је историзован као један од аутора новог типа дубоке штампе – линогравуре, технике која омогућава битку у материјалу, стуктуралне ефекте експресивности, типичне за графику београдског круга. Самим тим, Џмерковић је и међу протагонистима актуелне трансформације језичких и медијских карактеристика графике. Уз прве изложбе, за стваралачки допринос графичкој уметности, добио је и прве награде. Свакако, и педагошки рад је професионална референца и интегрални део овог креативног система;ословљаван надимком Џери, био је професор на Одсеку графике на Академији примењених уметности, што је још једна по/везаност омиљеног професора са артизмом графике.

Очито, читаво Џмерковићево стваралаштво може се партиципирати као продубљивање ликовног изражавања кроз различите уметничке области. На путу од литографије, акватинте и линогравуре, преко цртања и сликања до колажа, у потреби за дефинисањем персоналног става, начинио је значајан лук у великој градацији проблемских тангенти у светлосним, колористичким и просторним вредностима рада. Фигуративност у функцији решавања пластичних проблема представаља сублиман естетски програм у мотивском, тематском и наративном садржају Џмерковићевог опуса. У тако богатом уметничком искуству аутор наставља континуирано да активира своје креативне импулсе трагајући за хармонијом и лепотом визуелног у композицији. Сликар ствара и излаже. Мртва природа је представљала доминантан тематски оквир колажа који су излагани у Графичком колективу 2013. године. У Уметничком павиљону "Цвијета Зузорић" 2016. године, посебној свечарској атмосфери сликарског догађаја допринело је и казивање Матије Бећковића. Када је прошле године приређена изложба у Крушевцу, коју је Џмерковић даривао свом завичајном граду, на питање новинара о инспирацији лаконски је одговорио да је инспирација сакривена у дну душе наслагама створаног животом, традицијом, коренима, васпитањем, образовањем али и непознатим стварима које враћају у прошлост, у легенду.

Потреба за сликањем, као егзистенцијална нужност и креативна мисија се наставља. Светлост и простор су категорије ауторове потпуне посвећености. У новим сликама асоцијативне фигурације, наслућени простори и сценични кадрови, својеврсна тишина сећања у сензуално-визуелном филтеру, асоцирају на визуре унурашњег простора или недовршене разговоре са бићима која живе у записима златним прахом. Амбијентом ових кадрираних ситуација сликар реферише осетљива питања идентитета личности, граница физичког и менталног простора, метафорама и тајнама постојања, нашим флуидним односима са Присутним и Одсутним.

Амбијент пун стваралачког набоја и емоција, као и размена енергије који су овог професора пратиле у раду са студентима, данас је уступио место Џмерковићевој уметничкој самоћи и тишини. Ноћ је за њега идеално време (слободе), сенасе за нове слике у четири зида атељеа на осмом спрату новобеоградског блока. А, контаминирана стварност и морална малаксалост остају изван простора атељеа. Свакако, парадигматска моћ ноћног стварања ослобађа енергетски потенцијал и акумулиране тајне нивелишући егзистенцијални грч у концетрован садржај рада. Физичар би рекао: кад човек све схвати онда нема места за бога у свемиру. Ако религија мора наш страх и усамљеност да заштити, онда уметност мора да убеди људе да им је потребна, да им је потребно нешто чистије и аутентичније од онога што добијају на други начин, од свих других послова. Божидар Џмерковић је ову мантру о уметничком вјерују и етичности стварања наставио да понавља апартношћу сопственог бића. Јер, "сумња у постигнуто за мене је вечити стимуланс", једно је од уметникових стваралачких начела.

Љиљана Ћинкул

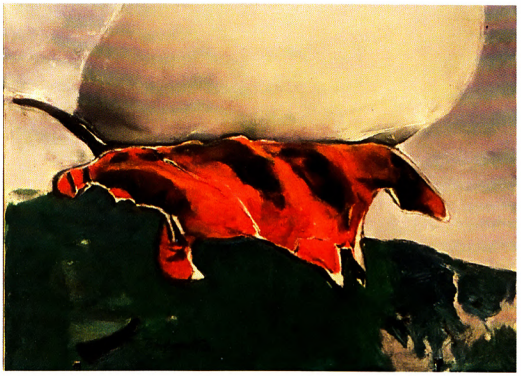

Божидар Џмерковић (1930, Могилац, Македонија) Академију ликовних уметности и постдипломске студије завршио је у Београду у класи професора Марка Челебоновића. Као редовни професор предавао је на Одсеку графике Факултета примењених уметности и дизајна у Београду. Излаже на самосталним и колективним изложбама од 1955. Добитник бројних награда и признања.
Контакт: bdzmerkovic@gmail.com http://www.bdzmerkovic.in.rs/

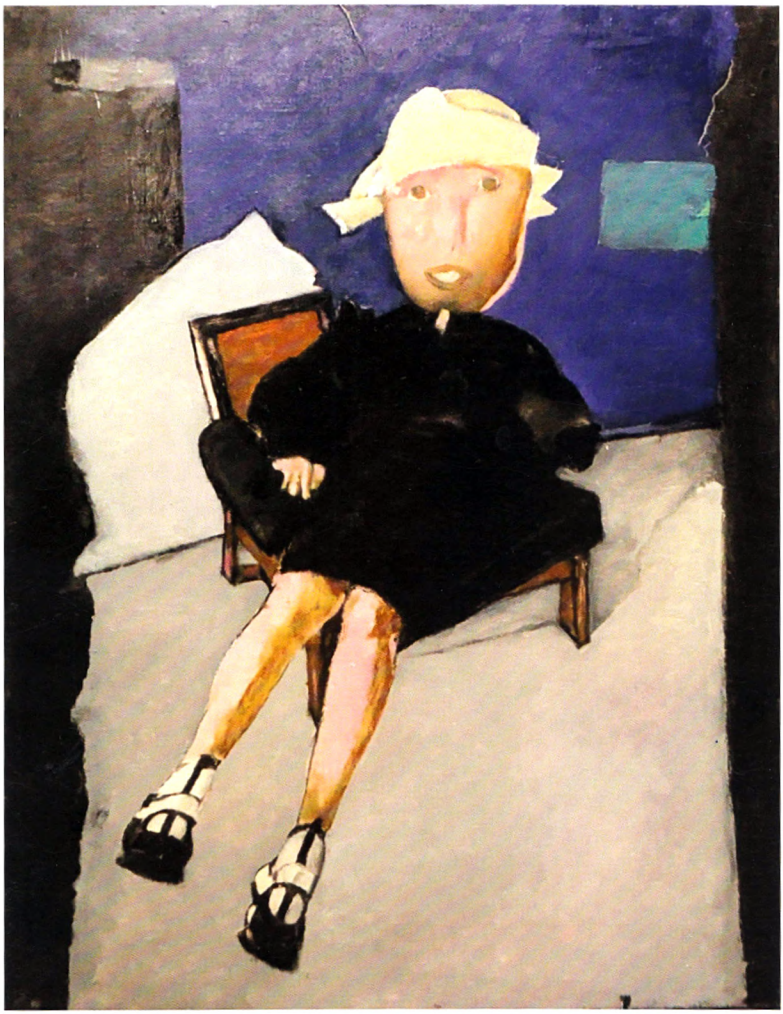

Издавач: Графички колектив, Београд, Драгослава Јовановића 11; тел/факс: 2627-785, тел: 3285-923
e-mail: graficki@eunet.rs; www.grafickikolektiv.org; Уредник: Љиљана Ћинкул.
Управни одбор: Јелена Јоцић, Владимир Милановић, Владислав Ивановић, Зоран Насковски и Љиљана Ћинкул
Штампа: Xekon print, Београд; Тираж 150